

נסח דת

מאוצרות
רבנו הרמב"ן

פרשת נשא תשפ"א (שנה ד' גליון צח')

דָּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יַעֲשׂוּ מִכָּל חֲטָאת הָאָדָם לְמַעַל מֵעַל בְּה' וְאִשְׁמָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא. [ה, ו]

"ואמר בכאן איש או אשה מפני שאין דרך האשה לגזול ואולי לא יחייב אותה הכתוב בחומש ואשם כאיש".

ורבותינו אמרו עוד (סוטה ב א) למה נסמכה פרשת נזירות לפרשת סוטה שכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין. והטעם, כי זנות יין ותירוש יקח לב (הושע ד יא). וגידול השער, הפך הבחורים המסלסלים שער ראשם להתנאות, והגידול יוליד דאגה בלב איש. ולפיכך הוא קדוש וצריך להשתמר מן הטומאה, כי הוא ככהן המשרת לאלקי.

בביאור דברי רבינו הרמב"ן יש להתבונן למה הזכיר ופירט 'איש או אשה' ולא עשה כן בכל שאר איסורים ואזהרות שלא הזכיר האשה ביחוד. וכן כתב רבינו הרמב"ן בפרשת האזינו (דברים לב, יט) "בכל מקום יזכיר הבנים, והבנות הן בכלל". ומתבאר כי היה מקום לומר שלא הזהירה התורה אלא בדבר המצוי, ולא תתחייב אשה בחומש ואשם, לכן הוצרך הכתוב לומר אשה בפירוש, לחייב אותה.

"בכלי חמדה" הקשה שטעמו של רבינו הרמב"ן דחוק. כי מנין לומר שהאשה שאין דרכה לגזול יהיה דינה חלוק מדינו של האיש. ולכאורה אין דבריו מובנים, שהרי חומש ואשם קנס הוא, וסברא הגונה היא לומר שלא תקנוס התורה בדבר שאינו שכח ואינו מצוי, אלא דוקא באיש שדרכו לגזול.

וְהַעֲמִיד הַכֹּהֵן אֶת הָאִשָּׁה לְפָנָיו ה' וּפָרַע אֶת רֹאשׁ הָאִשָּׁה וְנָתַן עַל כַּפֶּיהָ אֶת מִנְחַת הַזֶּכֶרֶן מִנְחַת קִנְיָת הוּא וּבִיד הַכֹּהֵן יִהְיוּ מֵי הַמָּרִים הַמְאָרְרִים. [ה, יח]

והנכון בעיני כפשוטו, כי האשה בשתותה את המים ימתקו לה כשאר המים, ואחרי כן בבואם בקרבה אם נטמאה יעוררו אותה ותרגיש מיד המרירות בפיה ובקרבה. וזהו שאמר (פסוק כו) והשקה את המים והיתה אם נטמאה ותמעול מעל באישה ובאו בה המים המאררים למרים, כי אחרי השתיה בבאם בבטנה מיד ישובו למרים בפיה ובקרבה כמנהג הדברים המעוררים והמקיאיים שימררו השותים אותם מאד, ואחרי כן תצבה בטנה ותפול ירכה. ונקראו "מאוררים" בעבור האלות הנמחים בהם שמקללים אותה.

וְאֵת כִּי שָׁטִית תַּחַת אִישׁךָ וְכִי נִטְמְאָת וְיָתַן אִישׁ בְּךָ אֶת שְׂכָבְתוֹ מִבְּלַעְדֵי אִישׁךָ. וְהִשְׁבִּיעַ הַכֹּהֵן אֶת הָאִשָּׁה בְּשִׁבְעַת הָאֱלֹהִים וְאָמַר הַכֹּהֵן לָאִשָּׁה יָתַן ה' אוֹתְךָ לָאֱלֹהִים וְלִשְׁבַּעַת בְּתוֹךְ עַמְדָּת בְּתַת ה' אֶת יָרְכָךְ נִפְלֶת וְאֵת בְּטִנְךָ צָבָה. [ה, כ-כא]

והנה אין בכל משפטי התורה דבר תלוי בנס זולתני הענין הזה, שהוא פלא ונס קבוע שיעשה בישראל בהיותם רובם עושים רצונו של מקום, כי הוא חפץ למען צדקו ליסר את הנשים שלא תעשינה כזמת יתר העמים, ולנקות ישראל מן הממזרות שיהיו ראויים להשרות שכינה בתוכם. ולפיכך פסק הענין הזה משעה שנתקלקלו בעברות, כמו שאמרו (סוטה מז) **משרבו הנואפים פסקו מי סוטה**, שנאמר (הושע ד יד) "לא אפקוד על בנותיכם כי תזנינה ועל כלותיכם כי תנאפנה כי הם עם הזנות יפרדו ועם הקדשות יזבחו ועם לא יבין ילבט".

ואין הכתוב אומר שתהיינה הנשים הנואפות פטורות מן העון בעבור שבעליהן נואפים, רק שלא יעשה בהן הנס הגדול הזה שהוא נעשה להם לכבודם ולהיותם עם קדוש, והם לא יבינו בטובה הזאת ולא יחפצו בה, וזהו שאמר "ועם לא יבין ילבט" כלומר ילכד בסכלותו. וכן ואויל שפתים ילבט (משלי יח) תרגם המתרגם הירושלמי וסכלא בספותיה מתאחד.

וזה טעם שאמרו (סוטה מז): ונקה האיש מעון, בזמן שהאיש מנוקה מעון מים בודקין את אשתו, אין האיש מנוקה מעון אין המים בודקין את אשתו. והנקיון הוא שלא בא עליה משקנא לה ונסתרה.

ויש מפרשים שאם בעל הבעל שום בעילה אסורה כל ימיו, אין המים בודקין אותה. והעולה מן ההלכה (שם) שאפילו היו בניו ובנותיו נואפים ולא כהה בס, לא היו בודקין. והכלל שהוא נס וכבוד גדול בישראל.

וְעִשָּׂה הַכֶּהֵן אֶחָד לַחֲטָאת וְאֶחָד לְעֹלָה וְכֹפֵר עָלָיו מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל הַנֶּפֶשׁ וְקִדַּשׁ אֶת רִאשׁוֹ בַיּוֹם הַהוּא. [ו, יא]

על דרך הפשט: כי האיש הזה חוטא נפשו במלאת הנזירות, כי הוא עתה נזור מקדושתו ועבודת השם, וראוי היה לו שיזיר לעולם ויעמוד כל ימיו נזיר וקדוש לאלקיו, כענין שכתוב: ואקים מבניכם לנביאים ומבחורכם לנזירים (עמוס ב יא) - הושה אותו הכתוב לנביא. וכדכתיב: כל ימי נזרו קדוש הוא לה' (במדבר ו ח), והנה הוא צריך כפרה בשונו להטמא בתאוות העולם.

וַיְהִי הַמִּקְרִיב בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן אֶת קָרְבָּנוֹ נְחֹשֶׁן בֶּן עֲמִינַדָב לְמִטָּה יְהוֹנָדָה. [ז יב]

והזכיר הכתוב קרבנות הנשיאים בפרטן, ואחר כך כלל אותם: זאת חנוכת המזבח ביום המשח אותו מאת נשיאי ישראל קערות כסף שתיים עשרה (במדבר ז' ד') - הן הן שהתנדבו, ולא אירע בהן פסול וכו'.

והנכון בטעם הכתוב, כי הקב"ה חולק כבוד ליראיו, וכמו שאמר: כי מכבדי אכבד (שמואל א ב' ל'). והנה הנשיאים כולם ביום אחד הביאו הקרבן הזה, שהסכימו עליו יחד, ואי אפשר שלא יהא אחד קודם לחבירו וכו', ואחרי כן, חזר וכללם להגיד שהיו שקולים לפניו יתברך.

ועוד בזה טעם אחר במדרשם, כי לכל אחד מהנשיאים עלה במחשבה להביא חנוכה למזבח ושתהיה בזה השיעור, אבל נחשון חשב בשיעור הזה טעם אחד, וזולתו כל אחד מהנשיאים חשב טעם בפני עצמו.

אמרו **שחשב נחשון** שיביא קערת כסף שיהיה מנין אותיותיה תשע מאות ושלשים כנגד שנותיו של אדם, ומשקלה שלשים ומאה - כנגד תולדות שהעמיד, וכל המדרש כמו שכתבו **רבינו שלמה** ורש"י (במדבר ז' ט'). וכו' **מזרק אחד כסף** - כנגד העולם שהוא עשוי ככדור. **שבעים שקל** - שהם ימשלו על שבעים אומות. וכו' **פר אחד** - כנגד אברהם, **איל אחד** - כנגד יצחק, **כבש אחד** - כנגד יעקב, וכו' זה **מחשבתו של נחשון בן עמינדב**.

ונתנאל בן צוער **חשב גם כן בלבו** שיביא חנוכה בשיעור זה, וחשב בו טעם אחר (במדבר רבה יג' טו'),

וכן מצאו שם במדרש **בכל שבת ושבת טעם מיוחד בקרבנו**, ובשיעורי הקרבן, ולכך הושה אותם הכתוב לפרוט כל אחד בעצמו, כאלו לא הזכיר האחר, ואחרי כן כללם כאחד לרמוז **כי בעת אחת עלה במחשבתם להקריב החנוכה ולא קדם אחד לחבירו במחשבה**, ולא בהבאה לפני המשכן, ועל כן הזכירם הכתוב לכולם בהשוואה.

מעלת כח המחשבה

יש להבין בפרשת הנשיאים - מה פשר האריכות המופלגת בפירוט הבאת כל אחד מקרבנות הנשיאים. וכי לא אפשר היה לכתוב קרבן נשיא אחד, ולאחר מכן "וכן הקריבו כולם", וצ"ע.

בדברי הרמב"ן נתבאר שני טעמים, מדוע פירטה התורה את כל קרבנות הנשיאים: א] כי הקב"ה חולק כבוד ליראיו ב] כל אחד מהנשיאים חשב טעם בפני עצמו.

רבי נתן צבי פינקל זצ"ל (הסבא מסלבודקא) בספרו "**אור הצפון**" [חלק א מאמר חובת הסייגים] מבאר את דברי הרמב"ן כי לכל נשיא ונשיא היו בהקרבנות קרבנו מחשבות אחרות וכוונות אחרות, ומשום כך נחשבים קרבנותיהם כשונים: "אין העיקר בחומר הדברים כי אם בצורתם, ומכיון שהיה שינוי צורה בקרבנו של כל נשיא ביחס לכוונה ולמחשבה, נחשב כל קרבן כאילו הוא **מסוג אחר**, אם כי כתוב עליו בתורה באותה לשון ובאותן המילים, וזה דומה כאילו היה כף של אחד - משל עץ, של השני - משל עופרת, של השלישי - משל כסף, של הרביעי - משל זהב וכו' ואי אפשר בשום אופן לכוללם יחד, מחשבתו של אדם מהפכות אותו המעשה לסוג אחר".

רבי שמחה זיסל ברוידא זצ"ל בספרו "**שם דוד**" [במדבר - פרשת נשא, ביאורים אות יא] מוסיף: "מכאן נלמד שגם מעשה שווה הנעשה על ידי שני אנשים **במחשבה אחרת**, לא רק ששינוי המחשבה שונה אלא כל המעשה **נחשב מעשה אחר**, והמעשים הם כשתי מצוות נפרדות. וכשם ששינוי הנשיאים במחשבת ההקרבה החשיבה כל קרבן לקרבן אחר משל חברו, הגם שבמעשי הקרבן בכל פרטיו ודקדוקיו הושוו הנשיאים כולם בהתאמה נפלאה באופן הבאתם ובעשייתם. ובשל כך נכתבה פרשה שלמה נפרדת לכל נשיא, מאחר שכל קרבן מיוחד בפני עצמו. משני הפירושים נמצאנו למדים כמה נכבדה **מעלת המקריב** - הנשיא, שחלקו לו כבוד לעצמו, וכמה חשובה **כוונתו בהקרבה**, עד שקובעת שם כל הקרבן לקרבן בפני עצמו".